

PROPOSTES DE TREBALL AMI AMB EL SUPORT DE LA BIBLIOTECA ESCOLAR

SETMANA MUNDIAL DE L'ALFABETITZACIÓ MEDIÀTICA I INFORMACIONAL

Què pot fer la BE per donar suport a l'AMI?

- 1 Disposar de recursos informatius i orientar en la seva utilització.
- 2 Dissenyar, en col·laboració amb el professorat del centre, programes de formació en la cerca, la selecció i l'ús de la informació i del treball documental.
- 3 Ajudar el professorat per tal que, des de la seva matèria, pugui reforçar aquests aprenentatges.
- 4 Donar suport a projectes interdisciplinars que afavoreixin l'ús de la informació i l'elaboració de treballs d'investigació.

Rosa Piquín

Biblioteca escolar: herramienta para el desarrollo de competencias en medios e información, AMI¹

Rosa Piquín

Rosa Piquín, Facultad de Formación del Profesorado y Educación. Universidad de Oviedo.

Imagen1: Plató deTV Bibloveneranda, CP. Veneranda Manzano (Oviedo)

Palabras clave:

Alfabetización en medios e información, infoxicación, brecha social, biblioteca escolar.

¿Es la información o es el alumno el núcleo de la función de la biblioteca escolar?
Ramón Salaberria.

Somos muchas las personas vinculadas al mundo de la biblioteca escolar que llevamos años poniendo de manifiesto su extraordinario cometido en el desarrollo de las competencias mediáticas e informacionales, tal y como se refleja en la Jornada Técnica: Biblioteca Escolar. Cuestión de enfoqueⁱⁱ y los documentos de la IFLA y de la UNESCO.

[Enllaç al document](#)

No us oblideu de publicar i etiquetar les vostres accions: **#GlobalMILWeek**

PROPOSTA DE TREBALL:

Aquí teniu una guia que us vol ajudar a preparar i gaudir de la Setmana Mundial de l'Alfabetització Mediàtica Informativa (AMI). Podeu fer servir aquests recursos com a suport per a planificar el treball previ i el que fareu durant els dies que es proposen.

Podeu utilitzar aquest material com més us convingui: aplicant-ne una part o bé adaptant el que considereu oportú per dur a terme al vostre centre tenint en compte les vostres necessitats.

1 PUNT DE PARTIDA

- 1 Punt de partida
- 2 Activitats d'ampliació
- 3 Proposta de planificació
- 4 Guia de lectura

Primer de tot proposem parlar sobre les notícies falses abans de participar en la Setmana d'Alfabetització Mediàtica i Informativa (AMI). D'aquesta manera veurem quins coneixements previs tenen i les teories que se n'han format.

Per obrir diàleg amb l'alumnat pot ser interessant utilitzar alguns dels recursos que us mostrem a continuació.

No us oblideu de publicar i etiquetar les vostres accions: **#GlobalMILWeek**

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Activitats AMI

Recull de 10 propostes de treball AMI amb el suport de la biblioteca escolar per a Primària, ESO i Batxillerat.

Primer de tot proposem parlar sobre les notícies falses abans de participar en la Setmana d'Alfabetització Mediàtica i Informacional (AMI). D'aquesta manera veurem quins coneixements previs tenen i les teories que se n'han format.

Per obrir diàleg pot ser interessant utilitzar algun d'aquests recursos depenent del nostre alumnat:

- 1 Interrogar el recurs
- 2 Contrastar informació
- 3 Qui hi ha darrere?
- 4 Analitzem l'estructura d'una web
- 5 Publicacions periòdiques
- 6 Veritat o fals? IA
- 7 Què ens volen vendre?
- 8 És notícia
- 9 Fets o opinions?
- 10 Fets o fakes?

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Interrogar el recurs

Nivells: CM/CS/ESO/BAT

OBJECTIU: Fomentar el pensament crític de l'alumnat a l'hora de buscar recursos per internet.

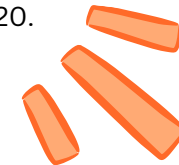
DESENVOLUPAMENT: Presenteu alguns recursos digitals a l'alumnat, adequats al seu nivell.

A partir d'unes preguntes guia, l'alumnat interrogarà els recursos digitals. Aquestes preguntes poden venir donades en els nivells més baixos (cicle mitjà) o bé es pot treballar amb l'alumnat perquè siguin ells qui les elaborin.

Tipus de preguntes guia:

- Quin tipus de persona o organització ha creat aquest recurs?
- Què pretenien en crear aquest recurs? Interessos.
- Per què s'ha triat el format que té?
- Quins coneixements ha de tenir la persona que l'utilitza?
- Per a quins destinataris està pensat?
- Quines modificacions hi faries?

Font: COYLE, C. *Identifying "Fake News": critical literacy and the School Library*. Oxford: School Library Association, 2020.

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Contrastar informació

Nivells: CS/ESO/BAT

OBJECTIU: Aprendre a contrastar informacions procedents d'internet.

DESENVOLUPAMENT: Oferiu a l'alumnat 3 webs ben diferents que tractin sobre un mateix tema d'interès (esports, salut, educació, etc.). Procureu que d'aquestes tres webs n'hi hagi una que pertanyi a una organització reconeguda i una que sigui anònima.

Demaneu a l'alumnat que, en petit grup, analitzin els aspectes següents de les 3 webs i que n'elaborin un petit informe on suggereixin l'ús d'una de les tres:

- Té un/a autor/a reconegut?
- Hi ha una adreça electrònica o un formulari de contacte on adreçar-se?
- La informació que es presenta és completa? És correcta? Està ben organitzada (apartats, títols, imatges...)?
- La web està actualitzada? Com ho saps?
- Els enllaços que conté funcionen correctament?
- Disposa de cercador?

Un cop elaborat l'informe cada grup exposa les seves conclusions sobre quina de les 3 webs consideren més adequada i fiable i compartiu les observacions en gran grup.

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Qui hi ha darrere?

Nivells: CS/ESO/BAT

OBJECTIU: Utilitzar els mitjans de forma crítica i aprendre a llegir entre les línies.

DESENVOLUPAMENT: Seleccioneu un text mediàtic (digital o en paper) degudament referenciat i demaneu a l'alumnat que, per grups, responguin les preguntes següents:

- Quin és el propòsit d'aquest text?
- Com l'han produït?
- Qui l'ha creat?
- Quin és el missatge principal?
- Qui es beneficia d'aquest text i què hi guanyen?
- Aquest text s'adequa a les meves necessitats informatives?

Acabeu l'activitat amb un petit col·loqui sobre les seves observacions i elaboreu-ne conclusions.

Font: Alfabetización mediática e informacional: currículum para profesoras. UNESCO, 2011.

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Analitzem l'estructura d'una web

Nivells: CM/CS/ESO

OBJECTIUS:

- Identificar els elements bàsics d'una web: pestanyes, apartats, menús, barres, enllaços...
- Aprendre a navegar per una web tenint en compte la seva arquitectura.

DESENVOLUPAMENT: Proporcionar a l'alumnat algunes webs del seu interès. Proposar que analitzin els aspectes següents i que elaborin un petit informe per compartir amb els companys i companyes:

- Encapçalament
- Menús de navegació
- Imatges destacades
- Cercador
- Pestanyes
- Informació de contacte
- Enllaços destacats
- Peu de pàgina
- Autoria

Un cop elaborat l'informe, compartir-ne les conclusions amb els altres grups: és una web organitzada? És fàcil navegar-hi? La informació es troba fàcilment o costa arribar-hi? Recomanaríeu aquesta web? Per què sí o per què no?

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Publicacions periòdiques

Nivells: CI/CM/CS/ESO

OBJECTIUS:

- Explorar el mercat de publicacions periòdiques que tenim a casa nostra, en paper i digitals.
- Gaudir amb la lectura d'una revista infantil i juvenil.

DESENVOLUPAMENT: Aquesta activitat es desenvolupa en dues parts.

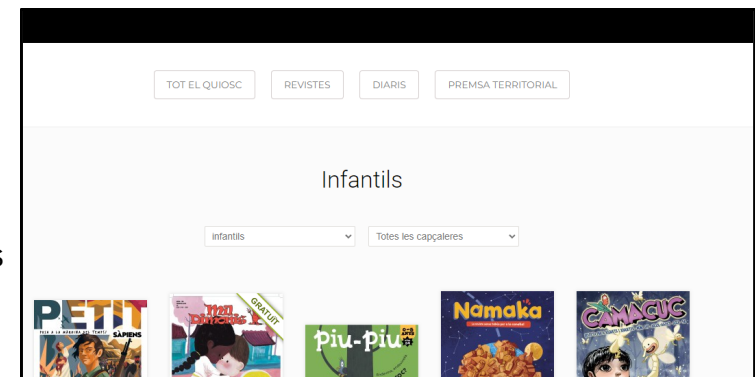
Primera part:

En aquesta sessió exploraran el mercat de publicacions periòdiques que hi ha al nostre país. Per això recomanem accedir a la web iquiosc.cat, on per temàtiques podran fer una cerca de revistes infantils o adequades per a públic juvenil:

- Exploreu cada una de les revistes i les mostres que ofereixen. Per grups, en poden triar una i buscar-ne la pàgina web.
- Feu una llista de les seccions que apareixen a les revistes infantils i dels tipus de textos que hi poden trobar (articles, reportatges, contes, entrevistes...).
- Que expliquin quina revista els agradaria tenir a la biblioteca de l'escola i per què.

Segona part

Explorar les revistes que arriben a la biblioteca de l'escola. Repartir-les entre l'alumnat, llegir-ne fragments, comprovar si hi apareixen les seccions que s'han comentat abans.

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Veritat o fals? IA

Nivells: ESO/BAT

OBJECTIUS:

- Prendre consciència que no tot el que circula a internet és fiable i que cal tenir eines i estratègies per saber destriar la informació.
- Reflexionar sobre les bondats i els perills de la intel·ligència artificial.

DESENVOLUPAMENT: Presentar unes quantes fotografies modificades amb intel·ligència artificial i reptar l'alumnat a endevinar si són reals o falses.

<https://www.larioja.com/opinion/deep-fakes-imagenes-inteligencia-artificial-20230409192759-nt.html>

Vegeu el vídeo *Què en sabem de la intel·ligència artificial?*, del programa infantil i juvenil InfoK de TV3 i inicieu un debat a l'aula:

<https://www.ccma.cat/tv3/sx3/que-en-sabem-dintelligencia-artificial/video/6215613/>

-
- S'està utilitzant ja la intel·ligència artificial?
 - L'has fet servir mai? Per a què?
 - Quins són els avantatges de la IA?
 - Quins són els perills que pot comportar?
 - Creus que amb la IA serà més fàcil detectar Fake News?

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Què ens volen vendre?

Nivells: CI/CM/CS/ESO

OBJECTIUS:

- Reflexionar sobre l'ús i els efectes de la publicitat.
- Conèixer el llenguatge publicitari i detectar estereotips de gènere.

DESENVOLUPAMENT: Busqueu en revistes, internet o televisió uns quants anuncis publicitaris adequats a l'edat de l'alumnat: joguines, cotxes, perfums, etc.

Observeu aquests anuncis en petit grup tenint en compte alguns aspectes clau:

- Qui és la persona destinatària? Com ho saps?
- Quina és la finalitat d'aquest anunci? Què hi guanyarà qui l'ha fet?
- Quin és el missatge principal de l'anunci? (exemple: compra, subscriu-te, etc.). Creus que ho aconseguiran? Què t'ho fa pensar? Tu ho compraries?
- Quins colors predominen? Per què creus que és així?
- Hi ha més figures masculines o femenines? Quin és el paper de la dona en aquest anunci?
- Com creus que podria millorar l'anunci perquè fos correcte?

Compartiu les observacions en gran grup.

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

És notícia

Nivells: CM/CS/ESO/BAT

OBJECTIUS:

- Reflexionar sobre la imparcialitat dels mitjans.
- Descobrir que darrere cada publicació hi ha una orientació ideològica.

DESENVOLUPAMENT: Aquesta activitat es pot desenvolupar en dues parts.

Primera part

Porteu a l'aula (o mireu en digital a iquiosc o kiosko.net) la premsa del dia:

- Quines notícies destaquen a les portades?
- Tots destaquen les mateixes?
- Si hi ha hagut algun esdeveniment important, tots hi donen la mateixa importància? Com ho fan? (espai dedicat a la notícia, mida dels titulars, etc.).

Segona part (ESO i BAT)

Busquem un article d'opinió. Després de la seva lectura pausada analitzeu i discutiu sobre:

- Quina és la tesi i el tema?
- Quins arguments utilitza l'autor/a per defensar la seva tesi?
- Utilitza contraarguments?
- A quina conclusió arriba l'autor/a?
- Quina és la teva opinió sobre el tema? Escriu tres arguments que en justifiquin la resposta.

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Fets o opinions?

Nivells: ESO

OBJECTIU: Aprendre a distingir el que són opinions o simples suposicions no fonamentades del que són aportacions de fets i coneixements ben establerts.

DESENVOLUPAMENT: Donar a l'alumnat els dos textos, sense especificar que un és una notícia i l'altre, una opinió. Fer una lectura compartida (CS) i individual (ESO) de cada un d'ells i conversar a partir de preguntes:

- De quin tema parlen?
- Què explica el text 1? I el text 2?
- En què s'assemblen aquests textos? En què es diferencien?
- El text 1 parla d'un fet que ha passat o expressa una opinió del seu autor? I el text 2?
- El text d'opinió podria mostrar una opinió contrària si l'hagués escrit una altra persona?
- Què passa si no sabem distingir un fet d'una opinió?

<https://elpais.com/quadern/2023-09-09/sobre-la-malaltia-mental-i-tres-esperances.html>

<https://www.ccma.cat/premsa/estrena-del-podcast-gent-normal-sobre-trastorns-mentals-a-catradio/nota-de-premsa/3249418/>

PROPOSTES DE TREBALL AMI

1 PUNT DE PARTIDA

Fets o fakes?

Nivells: CS/ESO/BAT

OBJECTIU: Conèixer un espai de verificació de continguts en línia.

DESENVOLUPAMENT: Visiteu la web [Fets o fakes](#) amb l'alumnat.

En petits grups:

- Explorar la pàgina web i esbrinar qui hi ha darrere i quin n'és l'objectiu.
- Descobrir com trien els fets a verificar i quina metodologia fan servir.
- Buscar una entrada que trobin interessant per comentar-la amb els altres grups.

REVISTA NAMAKA

2 ACTIVITATS D'AMPLIACIÓ

Lectura dialogada del còmic sobre *Fake news*

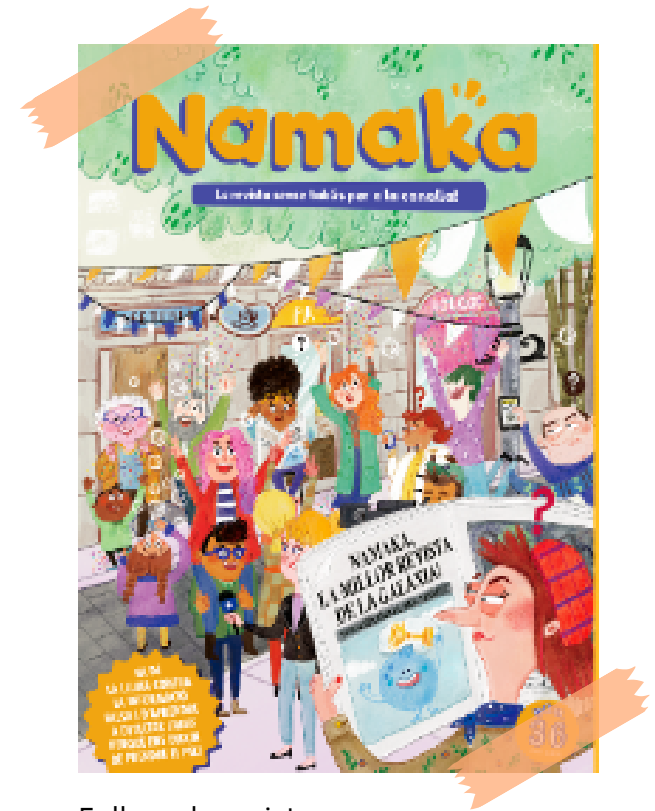
UN APUNT: Glossari sobre desinformació

Desinformació. La Unió Europea la defineix com "informació falsa o enganyosa, creada, presentada i difosa per obtenir un benefici econòmic o per enganyar intencionadament".

Fake news. Aquest terme ens serveix per identificar des de les notícies directament falses (mentides) fins a les notícies falsejades (les que connecten fets reals en contextos falsos, els continguts manipulats, etc.).

Deep fake. Diu el Termcat que una deep fake o mentida profunda és una tècnica de manipulació audiovisual que, mitjançant algorismes d'intel·ligència artificial, permet crear muntatges de vídeo molt realistes que contenen situacions fictícies, sovint amb l'objectiu de desinformar o difamar.

Fact checker. Figura que tenen alguns mitjans de comunicació per contrastar i verificar els fets. Els fets són objectius mentre que les opinions han de ser lliures i diverses.

[Enllaç a la revista](#)

Algunes preguntes possibles per compartir amb el grup:

- Quan llegeixes una notícia: te la creus de dalt a baix?
- Et fas preguntes sobre d'on s'ha extret la informació?
- Et plantes si hi ha alguna intenció al darrera?
- Et plantes si tot el que llegeixes és cert?
- Saps què vol dir: manipular, *fake news*, verificació, desinformació?
- Com es pot saber si una informació és totalment certa?

REVISTA CAVALL FORT

2 ACTIVITATS D'AMPLIACIÓ

Lectura de la notícia i del que s'analitza i argumenta

[Enllaç a la revista](#)

Algunes preguntes possibles per compartir amb el grup:

- Com et sents després de saber que el que has llegit és una notícia falsa?
- Canviaràs alguna cosa a partir d'ara quan llegeixis notícies?
- Ets dels que comparteixen de seguida les notícies? En fas alguna comprovació?

INFO K

2 ACTIVITATS D'AMPLIACIÓ

Vídeos sobre *Fake news*

- [Especial *Fake news*.](#)
- [Un rap contra les *Fake news*.](#)
- [Periscopi: Aclarim *fakes* amb ciència.](#)
- [A mi no m'enganyen.](#)
- [Les "fake news" i el cervell.](#)
- [Treballem les *fake news* a l'escola.](#)

Especial "InfoK", dedicat a les notícies falses o "fake news"

Demà dimarts, 9 de febrer, a les 20.00, l'informatiu "InfoK", del canal Super3, presentat per Núria Vilanova, oferirà una edició especial del programa dedicada a les notícies falses, coincidint amb el Dia de la Internet Segura. L'espai analitzarà què són les "fake news", com es detecten i per què poden ser creïbles. Així mateix, farà un repàs d'algunes de les notícies falses relatives al món de la ciència, que s'han difós al llarg de la història.

08/02/2021 - 10:21 [Imprimir](#) [f](#) [t](#) [e](#) [b](#)

[Enllaç a la notícia](#)

1 Abans

- Pensem el contingut de l'enregistrament/s a partir de la lectura del títol.
- Anotem totes les idees.

2 Visualització del/dels vídeos

- Anotar tot el que es vulgui comentar

3 Després

- Comprovar si han aparegut els temes que es preveien.
- Parlar sobre el contingut de l'enregistrament.

EDUCAC AMB CARLOS BARAIBAR

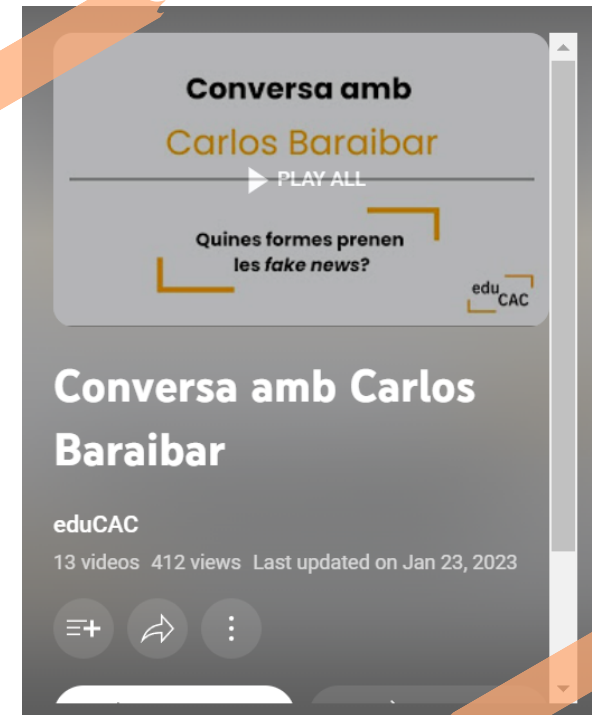
2 ACTIVITATS D'AMPLIACIÓ

Escoltar alguna o algunes de les converses

Tots som conscients que cada cop és més difícil destriar la informació de l'opinió o, senzillament, de la mentida. Nous conceptes com ara fets alternatius, postveritat, notícies falses (*fake news*), pescaclics (clickbaiting), hoaxes, spamming, bombolles de filtres, algoritmes... semblen creats expressament per dificultar el nostre accés a informació veraç. Són noves maneres de dir "mentida", eufemismes per a un concepte ben antic...

En conclusió, estar ben informat costa, però ara sembla més difícil que mai. Com podem saber que allò que ens entra a la pantalla, segurament de la mà d'una persona que coneixem i en qui confiem, és una informació fidedigna o ens trobem davant d'una notícia falsa?

[Enllaç a l'enregistrament](#)

Espai de diàleg

Anterior: demanar que donin resposta al títol de la conversa, Fer pluja d'idees del que pot contenir.

Posterior: comprovar si han aparegut els temes que es preveien.

Parlar sobre el contingut de l'enregistrament.

- Quines formes prenen les *Fake news*?
- Què són les *Fake news*?
- D'on surten les notícies falses?
- Per què estem desinformatos?
- Què fan els verificadors?
- En què consisteix la verificació?

CANAL DE REPORTERS

2 ACTIVITATS D'AMPLIACIÓ

Analitzem notícies

El periodisme és la ciència de la informació. Els periodistes es dediquen a recollir, analitzar, sintetitzar, elaborar i publicar informacions per tal que la societat pugui estar al corrent del que passa al món. El seu objectiu, doncs, és informar. Per informar, els periodistes fan notícies, reportatges i documentals, entre d'altres continguts informatius.

Quan els periodistes elaboren notícies i reportatges han de vetllar per la veracitat i l'objectivitat de les seves informacions. Els i les periodistes utilitzen fonts fiables o el seu propi testimoni i coneixements per informar la ciutadania sobre els fets d'actualitat.

En el format audiovisual, la imatge i el so són els dos elements que construeixen la informació.

1 PRIMÀRIA

Fer l'activitat: Una mateixa notícia en diaris diferents.

Analitzem una notícia des de diaris diferents

Busqueu una notícia que surti en tots els diaris a la primera plana. Tot seguit completeu la graella a partir de la notícia seleccionada.

Notícia:

Nom del diari:
Data de publicació:

En primer lloc fixeuvos en la primera plana

2 SECUNDÀRIA

Fer l'activitat: Criteris per elaborar notícies.

Criteris per elaborar notícies

Llegiu i reflexioneu sobre els criteris. Tot seguit penseu una notícia propera que podríeu encastar amb cadascun dels criteris. Compartiu amb els companys la vostra proposta.

1. L'excelsionatitat de fet noticiable
2. Les conseqüències que un esdeveniment pot tenir per a la població
3. La rellevància dels personatges implicats
4. La proximitat emocional envers un esdeveniment
5. La proximitat temporal
6. L'atracció dimatges
7. L'efecte agenda
8. L'efecte per simpatia

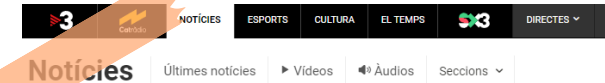
ENLLAÇOS

- [Curs Primària](#)
- [Curs Secundària](#)
- [Activitat Primària](#)
- [Activitat Secundària](#)

NOTÍCIA TV3

2 ACTIVITATS D'AMPLIACIÓ

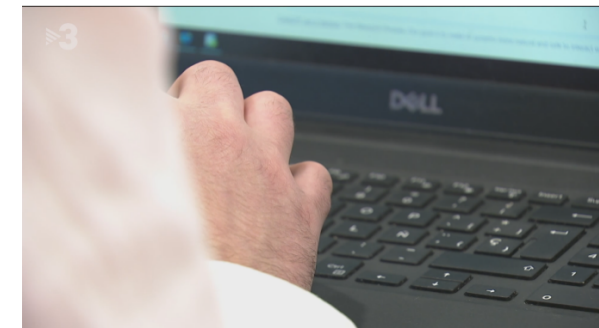
Llegir i mirar l'enllaç de la notícia

ChatGPT a l'educació: la intel·ligència artificial és un avenç o una amenaça?

L'èxit d'aquesta eina informàtica que pot resoldre operacions o escriure textos esquivant el plagi ha obert el debat entre docents i estudiants

Mireia Rom Salvador
18/01/2023 - 19.12 | Actualitzat 19/01/2023 - 22.47

El ChatGPT va corrent d'orella a orella entre alumnes i docents. És una nova eina d'intel·ligència artificial que permet, per exemple, fer un treball de manera automàtica posant-hi només els paràmetres que dona el professor.

Es tracta d'una web de pagament, desenvolupada per l'empresa OpenAI --responsable també del programa DALL·E 2, que pot crear qualsevol imatge imaginable--, però des de finals d'any es pot fer servir gratuïtament de forma limitada, i això ha obert el debat entre la comunitat educativa.

[Enllaç a la notícia](#)

Obrir un espai de conversa arran de la notícia

PROPOSTA DE PLANIFICACIÓ 3

3 PLANIFICACIÓ

És un tema que cal tenir molt present per tenir en compte davant l'allau d'informació que ens arriba a diari. Es poden anar fent aquelles activitats que no s'han pogut realitzar abans o durant la Setmana. També es poden repetir les que es cregui necessàries adaptant-les amb contingut nou.

OCTUBRE	Dilluns 23	Dimarts 24	Dimecres 25
PRIMÀRIA	9:30 a 10:30h. - Xerrada: Com treballa un periodista actualment? a càrrec d'Abraham Orriols *	Exposició de lectures relacionades (al centre o mostrant la guia de lectura) + lectura d'algun fragment	Realitzar alguna de les propostes de treball AMI.
SECUNDÀRIA i BATXILLERAT	Exposició de lectures relacionades (al centre o mostrant la guia de lectura) + lectura d'algun fragment	13:00 a 14:00h. - Xerrada: Eines necessàries per crear una dieta mediàtica més saludable a càrrec de Neus Bonet *	Realitzar alguna de les propostes de treball AMI.

GUIA DE LECTURA

4

Fake News
que no ens enganyin!
Simona Levi i Marc
Planas. Il·lustracions de
Kim Amate

Fake over
Nereida Carrillo.
Il·lustracions Alberto
Montt

Desconstruint els mèdia
a l'aula
Del reality a les fake
news
Ramon Breu Panyella

Aprendre a llegir amb
Internet : com potenciar
l'alfabetització múltiple a
través d'internet
José Manuel Pérez
Tornero

Com formar ciutadans
crítics?: alfabetització
informacional i mediàtica
/ María José Recoder

Educación crítica y
comunicación
Manual contra el
formateo mental
Antonio Fernández Vicente

Alfabetización
mediática, TIC y
competencias digitales
Ana Pérez Escoda

Educación y nuevos
entornos mediáticos
El desafío de la innovación
José Manuel Pérez
Tornero y Antonio Martire